СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 112. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 16 травня 1933. VOL. XLI. No. 112. Jersey City, N. J., Tuesday, May 16, 1933. THREE CENTS.

РОЗПОЧАЛИСЯ ЗАСІДАННЯ 18 ГОЛОВНОЇ КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗА

НА КОНВЕНЦІЮ ПРИБУЛИ ВСІ ДЕЛЕҐАТИ МІСЦЕВИХ ВІДДІЛІВ, ЯКИХ ВИБРАЛИ ВІДДІЛИ.

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — Вчора розпочала свої праці головна конвенція У. Н. Союза, яку відкрив предсідатель Союза, Микола Мурашко. Потім приступлено до вибору президії конвенції та до звіту верифікаційної комісії, яка перевіряла правність повновластей делеґатів.

Засідання конвенції відбуваються в готелю Бук-Кедилек.

ЗАВЕДУТЬ ФЕДЕРАЛЬНИЙ ПОДАТОК ВІД ПРОДАЖЕЙ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт рішив увести новий податок на всі ті продажі й купна, які відбуватимуться в Злучених Державах. Податок той має виносити найменше 220,000,000 долярів на рік, які потрібні на оплату процентів та на інші видатки в звязку з випуском державою бондів на $3,300,000,000, призначених на публичні роботи, при помочи яких держава буде боротися з безробіттям.

Точної суми нового податку ще не установлено, бо департамент фінансів ще не обчислив, скільки буде коштувати випуск бондів на ніколи ще небувалу суму.

СМИТ НЕ БУДЕ КАНДИДУВАТИ НА МЕЙОРА.

НЮ ЙОРК.—Після уступлення з публичного політичного життя бувшого голови міської ради, Мек Кі, якого противники політики Тамені Гол висували на становище мейора Ню Йорку, всі звернулися до бувшого ґовернора А. Смита. Біля нього сподівалися обєднати виборців і здобути більшість голосів.

А. Смит публично, спеціяльним листом, відмовився кандидувати на мейора міста. Тепер противники Тамені Гол звернулися до Сібурі, який перевів ревізію та чистку нюйорського самоврядування, що привела до резиґнації бувшого мейора Вокера. Сподіваються, що Сібурі стане на чолі опозиції.

ЖИДИ ЗАКЛИКАЮТЬ ДО БОЙКОТУ НІМЕЦЬКИХ ФАБРИКАТІВ.

НЮ ЙОРК. — В імени двох міліонів Жидів, що мешкають у районі Великого Ню Йорку, спеціяльна жидівська конференція закликає до бойкоту всіх німецьких фабрикатів та іншого краму. Бойкот мав би тревати так довго, поки Німеччина не приверне своїм Жидам усіх горожанських прав.

Конференція з закликом до бойкоту звертається не лише до Жидів, але й до інших національностей, заселюючих Америку.

ПРОТЕСТ БОНУСОВОЇ АРМІЇ СПОКІЙНИЙ.

ВАШИНГТОН. — „Бонусова Армія" з ветеранів Великої Війни, що розташувалась у військових шатрах біля Вашингтону, тримає себе спокійно. Як відомо, чистина ветеранів Великої Війни домагається, щоби бонус, себто воєнна асекурація, був їм виплачений негайно готівкою, не чакаючи часу, коли скінчаться їх поліси.

ШІСТЬ-ГОДИННИЙ ДЕНЬ ПРАЦІ ПІДНІС ПРОДУКЦІЮ.

ВАШИНГТОН. — Жіноче бюро департаменту праці вже третій рік студіює шість-годинну працю одної перкальної фабрики. Ця фабрика ще в 1930 році впровадила в себе шість-годинний день праці. Дотеперішня практика показала, що продуктивність робітників така, що за шість годин вони виробляють пересічно за одну годину більше, ніж при 8-годинним дні праці.

З дотеперішних наслідків задоволені власники фабрики й робітники. 77% усих робітників з охотою працюють шість годин на день, одержуючи зменшену платню проти тих, які працюють 8 годин.

БОРОТЬБА ФАРМЕРІВ ЗА ЦІНИ НА МОЛОКО.

ЕЛКГОРН (Висконсін). — Чотири сотні фармерів напали на вантажні авта, які везли молоко до Шікаґо. Доставців молока потовкли, а молоко з чотирох троків вилляли на землю.

Як відомо, фармери тепер страйкують, домагаючися підвищення цін на молоко. В іншому місці страйкуючі фармери виляли на землю 500 ґальонів молока. Дотепер арештовано двох страйкарів. Сподіваються, що заворушення серед них не наберуть ширших розмірів, бо вже почалися наради про підвищення цін на молоко.

ТОРНАДО ВБИВ ЧОТИРИ ОСОБИ.

БЕЙТСВІЛ (Арканзо). — Через маленьке місто Френклин пронісся вузькою смугою торнадо. Майже ціле місто зметене з лиця землі. По торнаді лишилося четверо вбитих людей та більше як 20 тяжко покалічених. Багато були легко покалічені.

Тепер у місті лишилося дуже мало ненарушених будинків, спеціяльно в бизнесовій секції. На провінції торнадо змів кілька фарм.

ВИКРИЛИ ЗМОВУ МОНАРХІСТІВ.

Поліція в Кан, Франція, арештувала за перевіз зброї до Еспанії одного Еспанця, одного Чеха, власника ґаражу, та одного Росіянина. Поліція каже, що вона викрила змову, щоб посадити на еспанському престолі знов Альфонса XIII. Для цього монархістів в Еспанії постачали зброєю з Франції, яку перевозили на яхті арештованого Росіянина, котрого назвиця поліція не подає.

ЗЕМЛЯ КРАСАВИЦЬ.

Землею красавиць можна назвати Кавказ, головно його гірські околиці, де живуть гірські народи. Вже здавен-давна на Кавказі жили такі невеличкі народи, як Черкеси, Абхази, Чеченці, Лезгінці та Кабардинці. Всі ті народи визначаються прекрасною будовою тіла: високі, стрункі, з гарними рисами лиця, з вузькими та простими носами, карооккі та чорнобриві. Прекрасні й кавказькі жінки. Цілі століття багаті Турки купували до своїх гаремів жінки з Кавказу. А що турецькі жінки в своїх гаремах жили дуже вигідно й розкішно, то багато кавказьких дівчат не дуже то й противилися, що батьки продавали їх Туркам.

Через те, що Турки головно набирали собі жінок з найкращих полонянок з України й закуповували собі найбільші красавиці з Кавказу, то протягом кількох століть вони своїм виглядом зовсім відмінилися від решти татарських народів, хоч і Турки належать до Татарів. Нинішний Турок у дійсности має в собі більше крови европейської, ніж азійської. Він тільки мовою остався споріднений з татарськими народами.

ТРУДОВА ДИСЦИПЛІНА.

Північно-кавказький краєвий посівний комітет видав обіжник „про трудову дисципліну у весняним посіві". Обіжник спричинений „низькою трудовою дисципліною, а деколи отвертим саботажем і шкідництвом з боку поодиноких колхозників і навіть цілих груп колхозників. В катеринодарському районі друга бриґада колхозу, „Шлях до соціялізму", відмовилася йти на роботу, бо бракує їй харчів. В тихорійськім районі не вийшли до роботи в 8 колхозах поодинокі колхозники". Згаданий циркуляр каже „викинути з колхозів організаторів і учасників саботажу та шкідництва. Деяких з них (синів атаманів, чужі елементи) треба взагалі виселити з краю. Другу бриґаду „Шлях до соціялізму", яка відмовилася від сівби, вписано на чорну дошку; їй відібрано підмогу в насінні та харчах. Передбачено чистку бриґади".

ШТУЧНИЙ КАМІНЬ.

Американське Хемічне Товариство у Вашингтоні оповістило, що винайдено спосіб виробловання штучного будівляного каменя. Камінь можна робити дуже дешево з пороху та відпадків у каменоломах. Такий камінь є кілька разів сильніший від цегли і можна надати йому довільну краску. Таксамо можна його виливати у всякій формі і не треба обрубувати долотом.

ЗНОВ ДОМАГАЄТЬСЯ РЕЄСТРАЦІЇ ЧУЖИНЦІВ.

Дж. П. Б. Касґрейн із Монтреалу, член оттавського сенату, знов домагається від уряду встановлення реєстрації всіх чужинців у Канаді, яких є біля пів міліона, а також наложення більшої кари на кожного чужинця за нелеґальне посідання зброї. Сенатор заявив, що найбільше клопотів у Канаді чинять чужинці. Він твердив, що в одному Торонті є 120 осіб на цілковитому вдержанню Амторгу (радянської торговельної аґенції в Ню Йорку), а понад 240 осіб дістають від Амторгу ріжні субвенції. Завданням тих людей є поширювати комуністичну пропаґанду й викликати неспокої в Канаді. Що більше, Касґрейн підозріває комуністичну руку в підпалах церков у провінції Квебек, хоч у цьому випадку підозрілими є канадійські Французи, а не чужинці.

ЯК З ІНДІЯНАМИ.

З Луцька доносять до польської преси, що біля села Немира два поліцаї стрінули 7. квітня вечером двох людей, котрі почали втікати і сховалися до хати Йосифи Малербич. Під загрозою револьверів вигнали з хати домівників і, затарасувавши двері, почали стріляти до поліцаїв. На допомогу поліції наспіли постерункові з сусідних сіл і окружили хату. Підчас облоги один з обляжених вискочив крізь задне вікно, вбіг до стайні, скочив на коня і пробував втікати. За ним посипались кулі і ранений утікач упав з коня. Показалося, що це був якийсь Климчук, мешканець сусідного Щучина. Тимчасом поліція, щоби вигнати другого чоловіка з кривіки, кинула до хати ручну ґранату, від якої повстала пожежа. Серед вогню вибухали, як каже поліція, набої, принесені втікачами. Коли хата згоріла, в пивниці знайшли трупа другого чоловіка, що вдушився від диму. Незабаром помер також Климчук від пострілових ран. Поліція каже, що оба були провідниками якоїсь диверсійної шайки з Полісся.

РОЗВЯЗУЮТЬ ДАЛЬШЕ СОКІЛЬСЬКІ ГНІЗДА.

„Сокільські Вісти" ч. 2 за березень-квітень ц. р. повідомляють, що в лютім та березні розвязала влада такі сокільські гнізда: Пилипківці (пов. Борщів), Сапогів (пов. Борщів), Кривенькe (пов. Копичинці), Тисьменица (пов. Станиславів), Волощина (пов. Підгайці), Стебник (пов. Дрогобич). Т-во „Сокіл" у Волощині розвязано за те, що члени товариства постановили здержатись від куріння.

РОЗКОПАЛИ ГРІБ.

У Модліні невідомі люди розкопали гріб Надії Бобир, дочки російського команданта твердині, що помер у 1907 р. В околиці кружляла вістка, що російські війська при відвороті закопали в згаданому гробі військову касу з великою скількістю золотих грошей та дорогоцінностей.

ВЛОМ ДО ЦЕРКВИ.

У Красній, пов. Надвірна, невідомі люди вломилися нічю до церкви та вкрали комоду, розбили скарбонку й забрали 500 зол. готівкою.

ДІСТАВ ЗАПЛАТУ ЗА СВОЄ ДОБРЕ СЕРЦЕ.

Гірку заплату за своє добре серце дістав оноді Петро Дудик у Торонто. Він познакомився на одній забаві з Юрком Царуком. Оба умовилися їхати до роботи в майнах у північнім Онтеріо. Прийшли на стацію. Там стрітив їх якийсь краян, що виглядав на дуже слабого. Слабим голосом зачав їм оповідати, що приїхав з Аляски, привіз з собою багато грошей, але не має приятелів, а тут захорував і не має де притулитися. Може би справили його до якого готелю, поки знайдеться для нього місце в шпиталі. Він не дбає, скільки буде його коштувати, бо має чим платити. Щож? Недавні знакомі забрали його до готелю. Там хорий показав їм скринку з грішми. Каже: „Маю в ній 8 тисяч долярів і хочу дати її комусь на переховок, хто дасть поруку". Царук зараз витягнув банкову книжочку і сказав, що поручить за 500 долярів. Чи не міг би Дудик дати такої самої поруки? Дудик не довго вагався. Витяг пять банкнотів по 100 долярів. Царук зробив те саме. Богатир з Аляски поклав їх враз зі своїми тисячами, замкнув, віддав скринку Дудикови, а сам рішив задержати ключик при собі. Дудик забрав скринку до дому і мав чекати, поки хорий не вийде зі шпиталю. Але він боявся, щоби хто не вкрав скринки, отже заніс її на переховок до банку. Вертаючись до дому, стрітив знакомого полісмена й оповів йому цілу пригоду. Полісмен каже: „Ану, ходім назад до банку!" Прийшли, розбили скринку, а в ній папірці з потятої ґазети. Чимскорше вернулися до готелю, де був хорий, але по хорім вже й місце застигло. Кілька днів пізніше знайшли детективи Царука в одні́м румінґгавзі, але „хорого" богача з Аляски не можуть ніде знайти.

ЗАСУДИ ЗА ПРИНОШЕННЯ ЛЮДСЬКОЇ ЖЕРТВИ.

За приношення людської жертви засудив суддя Бейлі в Айнез, Н. К., Джана Милса на вічну тюрму, а Баяра Милса і Павліну Мек Гінніс на 21 літ вязниці. Лава присяглих признала їх винними між 9 первісно обвинуваченими.

Обвинувачені, мешканці недоступних гір у стейті Норт Каролайна, витворили в себе дивну секту, яка приняла за одну зі своїх основ приношення людських жертв. В лютім сектанти після довгих молитов удушили свою стару матір, 67-літню жінку, і приготовлялися її спалити, коли їх арештовано.

УМЕРЛА НА ПОХОРОНІ СВОЄЇ СЕСТРИ.

Серцевий удар, спричинений надзвичайним жалем, допровадив до смерти жінку В. Камфолія з Вели Рівер, Ман. Вона була на похороні своєї сестри. Підчас відправи похорону в хаті пані Камфолія зімліла. Її відтерли і похорон удався на цвинтар. Коли о. Грицина зачав відправу над гробом, пані Камфолія знов зімліла. Д-р Потоцький, котрий був присутній на похороні, занявся нею і вхопив її до шпиталю, однакож вона по дорозі вмерла.

ПЕРШИЙ ПАМЯТНИК УКРАЇНСЬКИМ СТРІЛЬЦЯМ У ЛЬВОВІ

ВІДКРИТТЯ ПАМЯТНИКА ВІДБУЛОСЯ ВРОЧИСТО И З ВЕЛИКИМ ПІДНЕСЕННЯМ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Ґазета „Діло" повідомляє, що на терені Львова на другий день Великодних Свят на цвинтарі Старого Знесіння відбулися велика врочистість, а саме відкриття памятника Українським Стрільцям, що полягли в боротьбі за українську державу. Хоч віяв зимний вітер, а сніг обсипав усе навкруги, всеж на цвинтарі зібралися кількасот людей, щоби поклонитися тіням тих, які віддали своє життя за нарід. Це було відкриття памятника тим Стрільцям, які полягли на вулицях Львова та в його околицях підчас боротьби з ляцьким окупантом.

Цей перший більший памятник над могилою Українських Стрільців у Львові є 4 метри високий. Він зроблений у вигляді піраміди, на якої верншку стоїть стрілецький цементовий хрест. Збудовано його заходами патріотичного українського юнацтва Нового Знесіння, яке, не апелюючи до нікого за допомогою, власними засобами збудувало цей гарний памятник. Молодий і діяльний сотрудник Знесіння, о. В. Харина, сказав відповідну патріотичну проповідь, а присутні по панахиді разом з хором урочисто відспівали: „Ви жертвою" й „Вічная память".

ЛЯХИ ДАЛІ БЕЗЧЕСТЯТЬ МОГИЛИ УКРАЇНСЬКИХ ГЕРОЇВ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — На кладовищі в Кривчичах, на високому хресті, що стоїть над стрілецькою могилою, був терновий вінок, який туди поклали українські патріоти. Та три польські „культурники" вилізли на хрест у Страстний Четвер, зняли той вінок і вкинули до ставка.

Це вже не перший „подвиг" польських „патріотів" у Кривчичах. Минулого року, підчас візитації єпископа Будки, вони обкидали церкву камінями. Українське населення дуже цим ляцьким хуліганством обурене, але не може нічого зробити, бо за спинами тих хуліганів стоїть польська влада й жандарми.

ВІДБУВСЯ ЗАГАЛЬНИЙ ЗІЗД „РІДНОЇ ШКОЛИ".

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Відбувся загальний зізд „Рідної Школи". Всі наради зізду пройшли жваво й з піднесеним інтересом. Стверджено, що свідоме домагання українського населення вчити діти під Польщею в рідній мові й українській школі, все поширюється. Разом з тим скріпилося й становище та симпатії „Рідної Школи" серед українського загалу.

Зізд ухвалив низку резолюцій та постанов, які мають сприяти розвиткови „Рідної Школи" взагалі та поліпшення й деяке направлення науки в ній.

МУСОЛІНІ ЦІЛКОВИТО ВІДВЕРТАЄТЬСЯ ВІД ГІТЛЕРА.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Мусоліні дав директиву італійській делеґації на світовій конференції в справі роззброєння, щоб вона більше не кооперувала з німецькою делеґацією, а старалася підтримувати домагання держав бувшої антанти. З цього видно ясно, що заява італійського посла в Лондоні, Ґрандія, що Італія буде підтримувати політику Анґлії й Франції супроти німецького домагання дозволу на зброєння, мала тверду основу.

Мусолінієму не подобається, як кажуть поінформовані люди, гістеричність німецького фашизму.

ГІТЛЕР НЕ ЗНАЄ, ЩО РОБИТИ ЗІ СВІТОВОЮ ОПІНІЄЮ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Гітлер побачив, що для втримання при владі й для переведення в життя ріжних урядових програм не досить знищити внутрішню опозицію й жандармсько-поліційним кулаком наказати населенню слухати свого уряду. Для успішного переведення внутрішніх реформ потрібна також прихильна опінія й моральна, а часом і матеріяльна підтримка чужих держав.

Тепер Гітлер побачив, що вся світова опінія обурена його методами внутрішньої політики, а ще більше обурення з брязкання шаблями. Тому всі з нетерплячкою ждуть, що скаже Гітлер на відкриттю засідань парляменту, де він мусить деклярувати свою внутрішню та зовнішню політику, аособливо справу узброєння Німеччини, бо він хоче дістати від парляменту піддержку своєї програми.

ЗАВОРУШЕННЯ У ВІДНІ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Тут відбулися криваві сутички між фашистами та їх противниками. Поліція старалася недопустити до сутичок, але переважаюча скількість демонстрантів змусила поліцію відступити. Скінчивши демонстрації, протифашистівська організація й фашистівські боевики покинули Відень і розійхалися по своїх домах.

Заворушення відбулися також у Сан Пельтені та в інших більших містах Австрії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодинокє число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1888.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОЄКТИ

З днем, як зачалися наради 18 конвенції У. Н. Союза, перестали ми друкувати конвенційні проєкти, а ті, що не були видруковані, передано до розгляду статутовій комісії.

Проєкти поміщували ми в такім виді, як нам їх надсилано, намагаючися справляти їх тільки щодо мови й будови речень, коли це було можливе. І не забирали ми ніякого слова щодо проєктів, даючи щодо цього й з редакційного боку повну свободу відділам. Хоч ми одержували раз-у-раз численні письма від членства, щоби не друкувати таких проєктів, які, на думку інтерпелюючих, є шкідливі для організації, ми ніякої цензури не робили. Тільки в одній чи двох випадках пішли проєкти так далеко, що за це можна було би організації заплатити грубі десятки тисяч долярів відшкодування. Тоді ми були змушені звернути увагу проєктодавцям, щоби згодилися на письмі відповідати евентуально за свої проєкти з власної кишені, а не з каси У. Н. Союза.

Можливо, що всі ті проєкти були подиктовані найкращими бажаннями членства і відділів У. Н. Союза. А можливо, що були й такі, котрі свідомо пхали організацію в пропасть, наражали її на судові процеси, а то ще й на закиди, що вона ширить расову ненависть і т. п. Бож не можна закривати правди, а треба сказати собі ясно, що ми маємо вовків у нашій кошарі, котрі є членами нашої організації, але раді би бачити її занархізованою, розбитою і знищеною. Головно цей елемент використовує добру волю Союзовців допомогти своїй організації і виставляє такі проєкти, котрі нищать нашу організацію.

Члени мали тепер нагоду перечитати малощо не сотку проєктів. А тепер хай члени їх ще раз розглянуть, спокійно й обєктивно. А тоді прийдуть до того переконання, що ми самі робимо своєю критикою нашій організації таку рекляму, що годі надіятися, щоби по такій критиці до неї приступали нові члени. Г чи можливо, щоби розумна бизнесова організація так реклямувала свій бизнес?

Та найгірше в тім те, що в нас дано право критикувати, замісць проєктувати, а не дано права давати відповідь на незгідні з правдою твердження, або на такі проєкти, які є неможливі до виконання, бо противляться державним законам. Тому членство навіть не може орієнтуватися в проєктах і закидах. І набирає цілком хибного поняття про нашу організацію.

„БОЛЮЧА СПРАВА".

(Оригінальний допис до „Свободи").

V.

Автор „Болючої Справи" займається також болючою справою вбивства Голувка, котрого називає вірним другом Українців, забуваючи, що Голувко наближався в останніх часах до вшехпольського становища.

Автор висказує як цілком певну думку, що його вбили „члени української терористичної організації". Алеж такого доказу досі ніхто не перевів, а „Організація українських націоналістів" рішуче проти того запротестувала.

Зрештою не так ще давно берлінська „Фосіше Цайтунг" докладно пояснила цю справу і виказала, що **не Українці** Голувка вбили.

Найцікавіше, що шановний „борець" і напад на почту в Городку уважає за акт, зарежований нарочно ворогом годи Поляків з Українцями, щоби цей акт не удався, та щоби справців зловлено і повішено, а через це ще більше Поляків з Українцями посварено! Тим ворогом мають бути очевидно... Німці!

Це таке розумне базікання, як того краківського „Іл. Курєра Цодзенного", котрий назвав, що той напад уряджено за „пруске маркі". Зважте лише: Німці мали би давати гроші на те, щоби бідні хлопці нападали на почтовий уряд для здобування грошей на революційні цілі! Чиж не було би простішою річю дати марки таки **безпосередно** на революційні цілі?

———

І так ми наближилися вже до кінця обговорюваної брошури, а що саме в закінченні її лежить вся її суть — то уважаємо за свій обовязок те закінчення дословно тут навести. Звучить воно ось як:

„Багато є в нашій молоді патріотичного запалу, почуття саможертвенности і самоти, коли кожна людина потрібна там, поза **Збручем з повстанчих лавах** (всі підчеркнення наші. — Ю. Г.), коли взагалі є така дорога кожна крапля української крови, представники цієї молоді гинуть тут без жадної користи для загальної української справи чи то через вину нерозумних та короткозорих провідників, які особисто перебувають в цілковитій безпеці в своїх схованках поза Польщею, посилаючи на певну смерть заломорочену молодь, чи то з намовлення наших ворогів, які, вміло маскуючися, вживають всіх заходів, щоби **прищепити тій молоді цілком несхаєну ненависть до польського народу** та якнайбільше роз'єднати нас з тим народом, який одинокий може стати нам на допомогу підчас останньої грізної боротьби за самостійність України.

„Нема чого і казати, як це все шкодить нашій українській справі в цілому і тут, і там, на Великій Україні (? — Ю. Г.) і навіть у світовому маштабі.

„Мусимож нарешті бути державниками, бути справді соборниками, мусимо зрозуміти, що українська самостійна держава може повстати лише на теренах Великої України, по поваленню червоного царату, що лише по повстанню по відбудованню там самостійної Української Держави, яка матиме понад 30 міліонів населення, може бути розвязана справа українського населення по інших країнах в спосіб гідний, в спосіб, що його вимагають інтереси української держави, рівноправного чинника в Лізі Націй, в ареопазі європейських народів.

„Про це мусять знати, це мусять собі освідомити всі Українці, деб вони не пробували, деб не мешкали; свій місцевий інтерес мусить поступитися перед загально державним.

„**Справа повстання України на горами;** навіть урівчасті звістки, що надходять звідти свідчать, що наближається час повалення московської окупації, визволення України, повстання самостійної України.

„А ми не будемо наві звертати тути нашої уваги?

„Ні, перша, найсвятіша наша боротьба є з Росією і для тої боротьби ми мусимо присвятити не лише всю нашу увагу, всю нашу діяльність, але, коли потрібно — то і наше життя.

„Виграємо тим, виграємо всюди; не виграємо тим — розпорошивши наші сили, нашу увагу, наші гасла, — всюди програємо.

„Борітсьяж за самостійну українську Державу, за нашу столицю Київ золотоверхий — поборемо..."

Ось це — безумовно серіозне закінчення брошури наддніпрянського „борця" — вимагає серіозної відповіди.

Передовсім мусимо з усею рішучістю ствердити, що брошура та вийшла **в порозумінню з рішаючими польськими сферами.** Це доказує не лише її зміст, або хочби й наведене тут дословно закінчення її, а передовсім факт, що українські еміґранти, ані не мають грошей на видання такої брошури, певно бодай в десять тисяч примірників, ані на її розсилку. А ще більшим доказом того нашого твердження є сам **факт впущення взагалі цеї брошури в границі Польщі,** а то тепер, коли навіть поодинокого числа американської української „Свободи" і то в коверті навіть — не допускають до рук адресата.

Сам автор брошури міг мати **чесні** наміри, але міг мати і наміри **провокаційні.**

Що можна лучитися хвилево з одним противником, щоби побивати другого — цього учили нас і такі гетьмани патріоти як Хмельницький, Виговський, Дорошенко і Мазепа, або й такі польські патріоти як Пілсудський і його товариші.

Однак у тім випадку заносить **провокацією.**

Автор каже навіть виразно: „А як би придалися такі люди, як Білас і Данилишин там (на Великій Україні — Ю. Г.) **підчас повстань!** Вони виконуючи неодну поважнішу і кориснішу для України справу на Великій Україні — зробилися би справді національними героями; навіть смерть їхня була б справді корисна".

Тай таки і в самім, наведенім тут повище закінченню говорить автор про це якби то придалися представники нашої (цебто галицької — Ю. Г.) молоді в „**повстанчих лавах" за Збручем.**

На жаль про ті „повстанчі лави" на Великій Україні (крім льокальних бунтів) якось не чути. Чиж автор хотів би може спровокувати знову такий самий славний „рейд", як Тютюнника в 1921 році, закінчений смертю білогородного міністра Білінського й тих 359 розстріляних під Базаром повстанців?!

Лише, що в отсьому випадку провокація — якщо вона справді є не виходить від большевиків, тай вийшла б на користь кого іншого, котрому безумовно існування надто численного українського боєвого елементу в Польщі не є на руку.

Дуже мусить вразити читача цеї брошури факт, що автор навіть нічого не споминає про те, чи Польща готовиться до війни з большевиками, але лише натякає про це, що вона лише одна „**може стати на допомогу нам підчас останньої грізної боротьби за самостійність України".**

Значить: рушайте, галицькі боевики, за Збруч поміж виголоджений і розяброєний народ, викликуйте повстання — а Польща **може** вам на поміч прийти.

Гарна порада! Нема що казати! Але ми воліли би бодай ось яку відозву, звернену до нас:

„**Українці з цілої Західньої України! Організуйтеся в „Лузі" та в „Каменярі"! Польща** вам не буде робити ніяких перепон і не буде вас карати ні за походи, ні за військові вправи, ні за ленти, ні за прапори, ні за тризуби. А як світ почнуть тріскати вже по всіх швах — ви, зорганізовані в осібну західньо-українську армію, узброєні й вишколені нами — помашируєте разом з польською армією на Велику Україну та понесете їй волю і самостійність, взиваючи передовсім до повстання і злуку з вами тамошню людність.

„А покищо, щоби ви мали чим почванитись і перед нею і перед большевиками — даємо вам на всіх землях українських під Польщею — **територіяльну автономію** разом з цілим шкільництвом.

„Розбивши Росію і зорганізувавши Велику Україну як самостійну державу — заключимо з нею **зачіпно-відпорний союз** і в цей спосіб станемо політично і мілітарно найбільшою потугою у Східній Европі. Тоді й Німці не будуть для нас страшні, а у вашім, українськім інтересі чейже не буде лежати, щоби Польщі, яко буферної держави не стало — ви стали безпосередніми сусідами Німеччини.

„Отже організуйтеся мілітарно чимскорше, Українці в Польщі сущі, а ми даємо вам негайно всяку потрібну поміч!"

Така відозва, видана тими, що казали Тобі наддніпрянський „борче за свободу", писати твою „Болючу Справу" — вправді не була би **ідеальною,** бо не запоручала би „соборности", але **була би може** хоч **можливою до приняття.**

Але ми занадто добре знаємо „пославших тя", щоби ми повірили хочби й на хвилю у можливість такого грандіозного (хоч для Польщі спасенного) жесту з їх сторони.

Твоя брошура — майже „екс офіціо" поширена тисячами поміж нашим народом, виконує покищо знаменито (для нас) службу. Вона у цілому її політично думати — мушу признати, що наші селяни, читаючи її, знаменито орієнтуються і приходять до цілком бажаних нами висновків. „Болюча справа" — позістане і надалі болючою справою, але лише для Тебе, наддніпрянський авторе, і для „пославших тя". Для нас вона болючою не є...

Ю. Горовенко.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

М. Хандога, Пітсбург, Па.,— Статтю, яку ви називаєте своєю, ми взяли з іншої газети, а не з „Народного Слова", і під тою статею не було Вашого підпису. Будьте певні, що коли б там був Ваш підпис, то ми не вразили би Вашої амбіції.

Володимир Левицький.

В РЯДАХ АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕПУБЛИКИ (У. Н. Р.)

(8)

7. 7. Свято Івана Хрестителя. Відступаємо через села Глібову (11 в.), Джурджаву (8 в.), в якому хтось стріляв до нашої кінноти, далі глибоким яром, що в ньому пече сонце надобре і де знаходяться природні ями-тунелі, через села Кужелі (5. в.) й Руду (4. в.) та спочиваємо в яру за селом. Над вечір завертаємо в другий бік і минаючи ліс та село Вехрівку (7. в.), заночовуємо в селі Макарові Пільнім (1½ в.).

8. 7. Рано минаємо село Ганівку (7. в.), куди ідемо осторожно, бо напереді нас почалася рушнична і скорострільна стрілянина, далі село Нестерівку (5. в.) й до місточка Тинної (6. в.). Тут занимаємо боєву лінію ліворуч 7. бриґади. Наш курінь дає дві великі застави: одну в м. Тинній, а другу в с. Тарнаві Пільній. Коли ми сюди прийшли, селяни перелякалися нас, думаючи, що ми Поляки, які досолили селянам до живого. Переконавши їх, що ми Полякам не дуже то „вдячні" (в курінї Галичани мають „голос") — оповідали нам дядьки про поведення польської поліції ще тоді, коли фронт був біля Києва. В Тарнаві Пільній стояв „постерунек-поліції польскей", якої командантом був один капраль. Для селян був невмолимий і теризував їх на кожному кроці.

Коли виїздив до міста або на контролю сіл, їздив заедно селянськими кіньми (безплатно) в повозі, приказавши підстелювати під себе подушки. Коли одного разу староста (т. є війт) чимсьто не догодив „пану коменданту" і прислав підводу без подушок — попав Поляк в шал й бючи війта, казав йому їсти власне харкотиння! Про цей випадок ово відає ціле село. Про поведення цього Поляка, особливо з жінцоцтвом та дівчатами, оповідають селяни просто неймовірні історії. Колиб так був він поступав на Київщині — будиб йому там „скрутили карк", а тут були селяни безрадні. — Праворуч нас оперує київська дивізія за залізничим шляхом, вдаючи наступ на ворога. Ліворуч нас горить якесь село, що його запалили, кажуть, Болинці за стріляння до нашої кінноти. Сьогодня скоївся на заставі сумний випадок. Хор. Пилипчук, орудуючи незручно набитим крісом, убив свого приятеля, хор. Любарського.

9. 7. На заставах спокійно. Відпочиваємо та підживляємося після минулих переходів. Висилаємо розвідку на м. Городок і до с. Макарова Пільного, куди заходила вже большевицька розвідка. З першою розвідкою пішов і я добровільно. Вертаючись назад полем, що вкрите тепер пречудним збіжем, почули ми в одному місці шелест. Скочивши там, застали ми 16 польських жовнірів, які вже давніше покидали десь рушниці та „відступали", значить, панічно втікали. Побачивши нас, схопилися перелякані з криком: „поне большевику! Не сстеляй до нас!" („пане большевику! Не стріляй до нас!"). Забравши їх, смертельно перелякяних, зі собою, ледви вспіли ми їх переконати, що ми українські „союзні" частини. Були це молоді мазурські хлопці, яких ми й зараз відіслали до штабу нашої дивізії. Такий переляк о„горнув" усі польські частини. Ліворуч нас стояв 54. польський полк, який, хоч чувся між нами безпечним, втік без повідомлення нас, хоч большевики не наступали. Щойно опісля довідалися ми, що між Поляками рознеслася поголоска, будьто Українці злучилися з большевиками й це стало причиною вібвороту польського фронту. Доносять нам, що Польща мобілізує поспішно свою молодь на оборону столиці. Всі польські війська втікають безупинно, без задержки, в страшній паніці в напрямі Варшави. В особливо незавидному положенні має знаходитися наша 6. дивізія ген. Безручки, що ліворуч і праворуч мала польські війська, які оставили її на власні сили — відступаючи в неладі, без повідомлення. Згідно з одержаними відомостями, міста Дубно, Рівне, Луцьк, ба навіть Броди, мають бути заняті будьонівцями, які прямують на Варшаву і Львів. Наші обози виїхали вже за Збруч до Галичини, осталися тільки боєві обози. Камянець Подільський ще в наших руках; там знаходиться головний отаман та штаб армії. Поляки покинули Камянець Подільський; взагалі вони забираються цілком із районів нашого ділання; остаються ще польські звязкові по бригадах. В Городку переданa комуна через селян для нас відозву ось такого змісту (задержую правопис оригіналу):

Пролетарі уеіх країн, єднайтеся!

Козакам Петлюрівської Армії
(послання від бувшого козака запоріжської групи Володимера Сумного).

Брати мої засмучені, обдурені брати! Оглянteся хто жене вас руйнувати свою кохану неньку Вкраїну, з ким розстріляєте ви її ту, що „обідраною сиротою по над Дніпром плаче"...

Спогадайте товариші як „батько" Петлюра зрадницьки кинув нас у бій з нашими червоними братами, а меж тим казав під час повстання що ми з большевиками битись не будем. Він просто хтів сісти на шию трудовому люду замісць скинутого гетьмана Скоропадського. Спогадайте, товариші, як старшини нам казали, що ми бємось за народ і для нас бажання народу — закон. Народ же хтів радянської влади, це ми відчули на собі як з скрівавленими душами ми під ударами робітників і селян опинились в Румунії та в Галичині. Пам'ятаєте наказ цієї обізьяни (малпи) Петлюри, що хто не співчуває ідеї України, хто по нації не Українець, хай подає заяву і його відпустять на всі чотири боки. Да, товариші, таких людей відпускали, тільки „у Штаб Духонина". — А ці пострілили полонених, для чого це, як не для того, щоби ви боялись переходить на наш бік.

Благо там ще є телята, котрі без зазріння совісті зарізують і рідного батька, як що їм „накажуть".

Усі чесні люде уже давно відвернулись від зрадника Петлюри. Наш найкращий вождь і чесна людина товариш **Вінниченко** тепер з нами і зрозумів, що як людина може вільно розвинутись тільки у вільних суспільствах, так і наша Україна може цвісти вільно тільки у вільній спільці вільних народів усього світу, в **III. інтернаціоналі.**

З Петлюрою осталась одна босота, та та ляцька наволочь що він привів наші віковічні вороги поляки... І він цей нещасний маніак, обдріпана Химка Чередникова Петлюра ще іспитує терпець! нашого робітниче селянського краю.

У нього навіть призвище злосчасне, як у Скоропадського що скоро упав так і у його: Петлюра — скоро, скоро червона петля захлиснеться на шиї цього маніяка і вільно зітхне Україна і **защите; як пишна квітка** під червоним сонцем пролетарського життя.

Отож, товариші, щоб ця петля не захлиснулась і вас вмісті з злодіями і зрадниками, з ким ви йдете бити своїх братів, переходьте до нас, **бо робітник і селянину не страшні ані чрезвичайки, ані комуна — вони страшні тільки паразитам та п'явкам, що віки ссали з нас соки й кров** і ще хотящих чужими руками загрести жар, але це їм не удасться, бо у нас є Червона Армія, котра живо обламає зуби кожному хижаку, що посягне на честь і волю українського народу, прогнавшого панів і взявшого в свої міцни руки все те, що з покон віків йому належне — фабрики й заводи, землю, волю. Де нема ні панів, ні хлопів, де нема паразитів, эксплоатуючих чоловічий труд, де живе тільки тот, хто чесно своїм трудом здобуває собі шматок хліба.

(Дальше буде)

Щойно тоді здивується.

— Пані Шпарухова! Я щойно бачила вашого Матвія. А то я здивувалася! Сам увіходив до салуну!

— Не було чого дивуватися. Підіждіть так з годинку, то тоді щойно здивуєтеся, що він сам може вийти з шинку!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО НІМЕЦЬКУ АРМІЮ.

Відколи в Німеччині фашисти переняли керму державними справами та недвозначно виявили своє невдоволення з Верзайського договору, ввесь світ заінтересувався німецькою військовою силою.

На основі верзайського договору Німеччина зобовязана вдержувати небільшу як столисячну армію краевої оборони. (Reichswehr). В тім числі 3,718 офіцирів, а решта рядовики. Щоби запобігти будуванню резерви, рядові жовніри зобовязані служити при війську 12 літ, а офіцири 25 літ. На основі згаданого договору обмежено Німеччину в її зброєнню. Позволено їй мати лише 102,000 крісів, 1.134 легких скорострілів, 792 тяжких скорострілів, 288 полевих гармат, та 252 менших гармат. Заборонено Німеччині тяжкі гармати, воєнні літаки, трійливі ґази, кріси проти літаків, (антікрефт) і воєнні тенки. Вкінці заборонено Німеччині удержувати кадетські школи, та здемольовано цілу індустрію виробу зброї, амуніції та літаків.

Таким чином Франція, маючи свою сталу армію із 577,-800 людей, з необмеженою резервою та невичерпаним жерелом зброї й амуніції, на заході, та польську армію, що складається з 265,870 людей на сході — уважає себе забезпеченою від Німеччини раз на все.

Якраз таке уряджения щодо армії є дуже вигідне Німеччині підчас теперішнього її економічного становища. Німеччина платить аліянтам кождого року $500,000,000 воєнного відшкодування. Сплачування цього довгу має тревати 66 літ. З тим великим тягаром Німеччина не всилі удержувати такої армії, котра моглаб конкурувати з французькою, і тому Німеччина має якраз таку армію, якої їй тепер потрібно.

При вкладанню точок Верзайського договору мілітарні знавці аліянтів призабули, що вже минають часи, в котрих мала велике значіння армія, що складається з машинального, здисціплінованого й безініціятивного гарматного мяса. Нині модерна армія складається з тренованих техніків, а то, властиво, й творить теперішня німецька „Краєва Оборона" з її дванацятьлітнім протягом військової служби. Кождий рядовик є добрим знавцем свого звання й добрим кандидатом на офіцира. Коли французький військовий штаб намагається виробити жовнірів не тільки зі здорових сільських хлопців, але також з тупоумних, боягузів, сальонових комуністів і недопечених поетів — взагалі з усього, що принесе набір — кождий німецький кандидат є цілком певний добірної вартости своїх вояків.

В Німеччині нема військового набору. Ціла армія складається з добровольців. В 1931 році зголосилися 200,000 охотників на місця для 10,000 рекрутів; не диво, що лікарі мають в чім дібрати відповідний матеріял. Приймають лише молодіж з відповідною освітою між 18 і 21 роком життя. Їх вартість як офіцирських кандидатів починається доперва по закінченню дванацятьлітньої служби. Військові знавці пересвідчилися, що найкращі жовніри є з присадкуватих хлопців, коло 5 стіп і 5 цалів високих. Кандидатів піддають під найтяжчу фізичну й умову екзамінацію. Кождий мусить бути кремезний, звинний, зручний, без найменьшої тіни нервовости, і зі знаменитим зороз і слухом. Кождий переходить психольоґічний іспит, котрим, опріч загального знання — досліджується швидкість думання, рішучість, відвагу й взагалі всякі умови прикмети, потрібні найкращим військовим керманичам.

Рекрутів насамперед впрягають у касарняне життя. Вправи ручною зброєю, ґімнастика і всякого роду спорт, котрий — на думку старих військових майстрів був злишним — виповняють перших кілька літ. Опісля рядовиків призначають до полевих частин, де кождий присвячує багато часу на всякі науки. Студіюють не лише воєнну техніку й тактику, але взагалі всі наукові галузи, почавши від математики й хемії, а скінчивши на астрофізиці і спекулятивній фільософії. Прямо: виховують початки „Нітшівського іберменша". Вкінці кождий жовнір спеціялізується в однім лише роді зброї.

Хоч Німеччині заборонено деяку катеґорію зброї, як приміром панцирники, воєнні літаки, трійливі ґази і тяжку артилерію, — військо вправляється в їх уживанню і маніпуляції через камофляж. Моторові вози, покриті грубим папером, служать замісць тенків. Діточі повітрові бальони пускається в повітря, щоб служили замісць літаків: за мету для скорострілів. Трійливі ґази заступається звичайним димом, а великі гармати зроблені з усякими подробицями з дерева, та устатковані найліпшими далековидами, відповідають всім вимогам до вправ артилерії. Підчас полевих маневрів, котрі відбуваються на те, щоб виробити штабовців, здібних до кермування цілими корпусами, малий відділ — грає ролю цілого полку, а нераз — лиш один жовнір бадьоро марширує з написом: „Я є ціла сотня". Німеччині заборонено воєнні літаки, але не заборонено торговельного воздухоплавства. Тому в 1932 році Німеччина мала 3,000 тренованих цивільних пільотів та 1,500 комерційних літаків.

По закриттю аліянтами німецької індустрії, котра продукувала зброю, амуніцію й воєнні літаки, німецькі капіталісти й підприємці перебрали контролю, або основували такіж фабрики за границею. І так в Швайцарії та Швеції основано фабрики, де виробляються воєнні літаки на продаж сусідним державам. Також в Голяндії й Швеції основано заведення до виробу тяжких армат. Якраз під цей час одна з тих фабрик викінчує замовлення на 4,000 скорострілів, правдоподібно для котроїсь держави. При виробі тих продуктів працюють спроваджені з Німеччини інжиніри, техніки й майстри; в той спосіб Німеччина хоче задержати в своїх руках і в своїм народі штуку фабрикації воєнних знарядів. До того Німеччина має в своїх границях найкраще зорґанізовану й найбільше продуктивну хемічну індустрію в цілім світі. Її вироби з угольного тиру, індустрія фарбярська й фабрикація штучного угноєння становлять правдиву народню оборону. Хемічні складники ріжних продуктів входять також в композицію вибухових матеріялів та трійливих ґазів. Потрібні лише малі зміни в уладженню німецьких фабрик хемічної індустрії, щоб її приноровити до потреб виробу воєнних продуктів.

Німеччина не має тепер цілковито тренованої резерви для своєї армії. Щоб запобігти цьому недомаганню, основано всякі патріотичні та псевдоґімнастичні товариства як: „Ліґа Сталевих Шоломів", та „Міліція Фашистів". В тих товариствах плекається з замилуванням військові вправи. Заграничні знавці оцінюють число членів в тих товариствах на 2,000,000.

Так отже є німецька армія краєвої оборони: сто тисяч молодих, ентузіястичних, жвавих та високо освічених спеціялістів-техніків, котрі мають за собою невичерпаний хист німецької творчости, культури, традиції і патріотизму. По нинішний день Німеччина додержувала всі умови Верзайського договору, та з ґеніяльним помислом обминала найтяжчі перепони. Тепер якраз, коли фашисти дістали в свої руки правління, світ з великим заінтересуванням слідить за дальшими подіями.

Інж. Вол. Малевич.

(**Fortune,** Jan. '33)
(World War Debt Settlements, by H. G. Moulton).

МОНОЛЬОҐ СЕМЕНА ПАЛІЯ.

Там, у суворій чужині,
Де Єнісей шумить,
Я думку день і ніч плекав
Мазепі відомстить...
І думкою про пімсти час
Неначе упивавсь...

І час настав, крівавий час,
Йому я відомстив,
Та спокій в серці і в душі
Моїй я загубив.
І сам тепер нещасним я
Аж до могили ставсь.

Так наче тяжко молотом
Хтось бє у грудь мою
І, бючи так, питається:
„Нащо ти честь свою,
Несплямлену колись в боях,
У соромі втопив?!"

Як шепіт вітру слухаю;
Чи чую дзвона дзвін,
В них чую голос гетьмана,
До мене каже він:
„Семене, друже, брате мій,
Нащо ти так зробив?...

Тобіж ніколи не бажав,
Коханий брате мій,
Я зла в життю; я лише йшов
До здійснення тих мрій,
Що вимріяні ще були
Богданом, як він жив".

Часами чую, каже він:
„На тіло своє глянь;
Зі славою були на нім
Близни від давніх ран...
Нащож ти під Полтавою
Їх соромом укрив?"

І шибеницю бачу я
І хтось висить на ній...
Він синій ввесь...
А голоси кричать: „Глянь, Палію,
Як Гордієнко кошовий
Повис за рідний край".

То Чечель стане, мов живий,
Зі зброєю в руках,
І ми обидва дивимось
На трупи в болотах.
„Семене", — каже він: „дивись,
Як воля погиба"!

І дим кадил ввижається...
То дзвін в ухах моїх...
Церковний спів, анатема:—
Ворожий глум і сміх...
Чомуж здається так мені,
Що глум цей надімною?...

Туга моя незбагнена...
Щось в серце, мов змія,
Уссалося і ссе його,
І мучусь тяжко я,
І мабуть так каратимусь
Аж до останніх днів.

Колиж, о Боже праведний,
Ти смерть пішлеш мені?...
Ох, знаю, славу в ворога
За зраду вітчині
Страшніш принять, як муки й смерть
В бою за Рідний Край.

П. Т.

Я СТАВ БАТЬКОМ МОГО БАТЬКА.

Мав я любку наречену
Тай тішився нею,
Лиш мій батько наперекір
Оженився з нею.
А я тоді, нещасливий
Захотів пімститись,
Тай з мамою судженої
Мусів оженитись.
Тоді стала наречена
Моєю донькою,
Бож я її матір узяв
За дружину свою.
В той же спосіб свого батька
Зятем називаю,
Або сином, якто кажуть
В англійськім звичаю.
Тож до лиха, хто я є?
Скажіть добрі люди:
Став мій батько моїм сином —
То як же це буде?
Отже моя наречена
Тепер мені мати,
Але як же її матір
Тепер мені звати?
Вона мені вже бабуня
По старім звичаю...
Люди добрі, хто я тепер,
Бо я сам не знаю.
Рідний батько, це мій син,
Наречена — мати...
Її мати — мені баба —
Як тут розібрати?

Афоризм.

— То цікаве, як жінки на все тратять багато часу! Неодна, щоби мати двацять пять літ, мусить прожити бодай трицять пять!

THE FIGHT OF UKRAINE AGAINST MOSCOW

During February, at the instruction of Stalin, a "cleansing" of the Communist Party machine was carried out in the whole of the Sôviet Union. This order was executed particularly rigorously in Ukraine. Almost in all the leading party organizations the party secretary was dismissed. Their places were taken by new persons, overwhelmingly from Moscow, with Postychev at their Head, who had received unlimited powers from Stalin to work in Ukraine according to their own judgment in the spirit of the Communist Party. The whole of the Soviet press at that time purposely avoided mentioning the grounds upon which these alterations in the party machine in Ukraine had been carried out in such a harsh manner. They only wrote that recently it had become necessary to undertake a sterner fight against those who were DEVIATING FROM THE GENERAL LINE, who had acquired a firm foothold in the Ukraine Communist Party cells. By shooting Konar, the Deputy Commissar for Agriculture, and many leading personalities, the Soviet Government admitted that events in Soviet Ukraine had reached a point at which they had to resort to a harsher terror in order to dominate the situation.

The recent revelations of the Moscow Communist press give a more complete picture. They also show from which point of view the fight of the Central Government in Moscow against Ukraine is to be carried on. Moscow (so it is said in the press) has taken up a ruthless fight **against Ukrainian nationalism** which, in spite of repression was able to assert itself in the most varied forms and is opposing the Moscow efforts towards unification.

In the most recent number of the newspaper "Komsomolska Prawda", letters were published from village correspondents in Ukraine in which a picture of the real situation may be found. Everywhere in Ukraine — so it is said in this news from the village correspondents—in the collective and State farms, in the libraries and the schools, **Ukrainian Nationalists are established.** Thanks to the neglect of the Commissariat for Agriculture and Education, the Ukrainian Nationalists have succeeded in receiving influential posts in the party machine and in this way exercise influence on the Communist Party in Ukraine. These tactics of the Ukrainian Nationalists are very similar to those of the kulaks.

In these collective farms the Ukrainian Nationalists try to carry on the work of destruction whereby they seek to break up collective agriculture from within. They sabotage the preparation of the grain and hinder the cultivation of the soil in every possible way. **Active anti-Communist propaganda** is carried on among the members of the Ukrainian collective farms whereby it is sought to persuade them that collectivisation is not suitable to agriculture in Ukraine, since the Ukrainians have been accustomed to individual farming from time immemorial.

The Ukrainian Nationalists are using the crisis in agriculture which has been in existence for sych a long time to try to persuade the peasants that this crisis has only come about from collectivisation and that collectivisation leads to catastrophe in agriculture. Criticism of Stalin's agricultural policy is very cleverly intermingled with **Nationalist Ukrainian propaganda** against the Moscow authorities.

The result of this propaganda have not been long in appearing. **The members of the shock brigades and the political divisions sent from Moscow are encountering insuperable difficulties in Ukraine.** In the machine and tractor stations in the Kolhosps and Sovhosps they found only deaf ears. Everyone showed hostility in the conviction that nothing good could come from Moscow for Ukraine.

So much for the "Komsomolska Prawda". But one finds similar tidings in every Moscow newspaper. They all bear out what has already come abroad in the form of rumour. The whole of the Soviet Union is enduring what even the late British Ambassador to the Soviet Union, Sir Edmond Ovey, reveals, a crisis such as has never been. The people have been starving for many months and even leading Communist circles have lost faith in the regime. That Ukraine is hit particularly hard by famine is understandable. The Moscow Government was anxious, in the first place, to make provision for the workers and the Red Army as these elements are the main supports of the Soviet regime. Therefore everything was taken from the peasants in the conviction that the peasants could always manage somehow. And even if one hundred thousand peasants perish that, according to Communist outlook, is not a great misfortune.

Such a system could last one, two of three years without catastrophe. The reports of English and American correspondents who have travelled in Ukraine and got into touch with the peasants give us a picture of need before which all previous accounts pale. For many months on end the people have no bread. Acorns and the roots of various plants and at best oil-cake provide the daily fare of the Ukrainian people. But even these substitute foods are comming to an end and it is still a long time to the next harvest.

Every alteration in the international situation awakens in Ukraine a new hope that it might cause the fall of the Soviet Government. For that reason also Hitler's seizure of power in Germany has made a very great impression. For, apart from his attitude towards the Ukrainian question, they see in him an ememy of Communism who has all but succeded in dealing the death-blow to Communism in Germany. The downfall of Communism in Germany means at the same time a great weakening of Communism in the Soviet Union and in the fall of Comunism Ukraine expects her freedom.

(Ukrainian Bureau, London).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Короткий звіт Української Виставової Корпорації.

Від початку збірок на справу участи України у Світовій Виставі в Шікаґо зібрано:

Березень	1932	$ 80.00
Травень	„	11.00
Липень	„	27.50
Серпень	„	1.00
Вересень	„	146.55
Жовтень	„	108.00
Листопад	„	191.48
Грудень	„	1,063.86
Січень	1933	972.86
Лютий	„	895.89
Березень	„	1,735.98
Квітень	„	4,596.30
	Разом	$9,830.42
З того досі видано		8,302.06
Є в касі		$1,528.36

Стейтово представляється збірка ось як:

1. Іліной	$2,863.80
2. Ню Йорк	1,635.76
3. Пенсилвенія	816.11
4. Конетикот	616.00
5. Онтаріо	473.64
6. Ню Джерзи	451.50
7. Манітоба	427.44
8. Огайо	409.05
9. Саскачеван	329.83
10. Алберта	293.15
11. Мішіґен	271.95
12. Мінесота	243.28
13. Месечусетс	197.50
14. Арґентина	192.75
15. Мізури	163.50
16. Род Айленд	142.50
17. Вест Вірджінія	91.00
18. Висконсин	44.86
19. Делавар	41.25
20. Норт Дакота	34.00
21. Індіяна	27.55
22. Ню Гемшір	26.00
23. Монтана	14.50
24. Каліфорнія	12.00
25. Мериленд	10.00
26. Квебек	5.00
Разом	$9,830.42

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,
9300 Cottage Grove Ave.,
Chicago, Ill.,

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відновлення й ожи[в]лення жіночого Товариства від. ОДВУ ч. 10.

Вже від довшого часу відчуваємо брак жіночого товариства, яке плекало би революційного духа й піддержувало завзяття до боротьби за нашу свободу.

Деякі жінки не знаходили в істнуючих товариствах того, чого вимагає інтелєкт модерної жінки. Декотрі жінки-студентки підносили, що ми вже виросли з того, що все старе є найліпше, бо ми бачимо, як валиться старе в Америці, як повстають нові закони і нові порядки. Ми бачимо, як от в Німеччині Гітлер розганяє Жіночу Лігу Мира і Свобід, бо каже, що годі Німцям підписати соромний мир. А ми, українські жінки, чи можемо думати про мир, коли наші землі поневолені?

Хто тільки трохи застановиться над цею справою, прийде до переконання, що коли ми хочемо бути вільним народом, то нам треба думати про боротьбу, а не про мир. А коли так, тоді запитаймо себе ми, українські жінки, чи ми є приготовані в Америці до того, щоби могли дати поміч тим новим героям, що зірвуться до нового бою за свободу? Отсе й довело до того, що ми скликали збори дня 3. травня в салі Народного Дому в Ню Йорку. На збори прибуло гарне число жінок з Ню Йорку й околиці. По дискусії заложено жіночий відділ ОДВУ, котрий названо „Дочки Відродження України". Відтак запрошено секретаря УДВО, п. Е. Скоцка, і представлено йому наш жіночий відділ, який зістав приділений до від. ч. 10. До уряду увійшли такі жінки: п. Середа, голова; п. Близнак, скарбничка; п. Леціцька, секретарка. Цілю товариства „Дочки Відродження України" є: помагати українському народови в збудованню самостійної, соборної держави, давати матеріяльну і моральну допомогу визвольній боротьбі й намагатися зробити прихильність серед Американців для української справи. Отою справою займуться наші університеські студентки.

Пані Лисяк порушила справу Червоного Хреста. Працюючи вже довший час в американській організації Червоного Хреста, п. Лисяк має досвід і знає те діло ввести в нас у життя. Бесідниця заявила, що нам треба мати 25 відділів по Америці, тоді можемо мати свій чартер. Інакше не дістанемо позволення, бо то справа є інтернаціональна, залежна від головної кватири в Женеві. Щойно тоді, якби ми мали 25 відділів, ми стали би організацією Червоного Хреста, але прилученого до Американського Червоного Хреста. В разі потреби ми несли би поміч нашим жовнірам як відділ американсько-український. Такі відділи творили і творять інші народи. Дальше обговорювано способи, як ті всі ідеї перевести в життя: через пресу, патріотичне священство обидвох церков і через нас самих, ідучи на віча в кожду закутину, де живуть Українки.

Найперше обдумано, як згуртувати більший центр в Ню Йорку, бо тут буде осідок централі. Зазначено, що пропаганду робиться через віча. Тому рішено відбути таке віче дня 21. травня. На вічу говоритимуть між іншим на такі теми: „Завдання жінки супроти відродження української нації" і „Жінка і її участь у боротьбі американського народу за незалежність". Будуть порушені ще й інші важні й цікаві справи.

А. Середа.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На дальшу боротьбу.

Зприводу українсько-литовського протестаційного віча відправлено в українській греко-кат. церкві св. Володимира панахиду за поляглих героїв і зібрано $22.83 на допомогу визвольній боротьбі нашого народа.

На вічу зібрано $55.54.

По потрученню видатків на розходи віча і протестаційні телеграми вислано до Обеднання $54.87, які призначено на визвольну боротьбу.

Український Демократичний Клюб.

—o—

ГЛЕСТОН,БУРІ, КОНН.

Допомога родині Данилишина й Біласа.

Дня 9 квітня 1933 загостив до нашої громади Роман Пристай і заявив нам, що всім відомо, за що Данилишин і Білас пішли на смерть. Їх рідня тепер дуже бідує. По Службі Божій люди зложили на руки парохіяльного секретаря $14 на поміч родині Данилишина, а третю частину з того призначено для рідні Біласа. Ці жертви зложили: П. Галун, П. Смик, Л. Сидорак, С. Конікевич, Й. Патинок, М. Ганкевич, І. Сидорак по 1 дол.; М. Стисло, І. Соляр, М. Дзядик, П. Кріль, І. Десинчук, Д. Качмарик, М. Саламаха, Д. Ковальчук, П. Соляр і Д. Кріль по 50 цнт.; О. Пилипець, В. Сульдик, І. Бонк, К. Грицук, І. Кебус, П. Шпак, В. Блажійовський і М. Когут по 25 цнт.

Разом зібрано $14, які вислано через Обеднання на призначену ціль.

Йосиф Патинок.

—o—

ПІТСБУРҐ ПА.

Допомога родинам Героїв.

На весільній забаві громадянина Кравчишина з гром. Мазепа зложили слідуючі гості для родин героїв Біласа і Данилишина: Кравчишин-Мазепа 5 дол.; по 1 дол.: П. Бекіш, І. Бекіш, А. Дяк, О. Іванців, А. Федьків; Н. Грайчук, Ф. Цюлюпа; по 50 цнт.: Пшеничка, М. Федунок, Ф. Курупа. Разом $13.50.

Гроші вислано через Обеднання на призначену ціль.

Петро Бекіш.

—o—

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

На визвольну боротьбу.

Заходом Українського Демократичного Клюбу дня 5 лютого 1933 Вс. о. Лисяк відправив панахиду за українських героїв. Підчас панахиди зібрано 7 долярів, котрі вислано через Обеднання на Українську Військову Організацію.

Дня 16 лютого ц. р. було уряджено відчит п. Е. Ляховича. Прелеґент розповів про ріжні насильства Ляхів над українським народом. Слухачі були задоволені з цього викладу.

Збірка на визвольну боротьбу принесла 15 долярів.

Гроші вислано через Обеднання на призначену ціль.

За уряд Укр. Дем. Клюбу:

Василь Фединишин.

МИЛА ТИ МОЯ БАНДУРО.

Мила ти моя бандуро,
Бреши величчо, не понуро,
Брени, нехай голос несеться в гай,
Заспівай пісню про Рідний Край.

Чи бачиш зау недолю,
Стан сучасний гіркий?
Нема волі в Рідним Краю,
Лиш панує лад сумний.

Тож забрени, бандуро, зтиха
Г мельодійну пісню заспівай,
Ти, веселосте козацька, втіхо,
Згадай дещо про Рідний Край.

Згадай про долю козачу,
Про минулі ясні дні,
Як то давно було мило
На своїй рідній землі.

Йосиф Сидор.

Вершок скупарства.

Мек Конор виїздить з рідного села до Америки та слухає останніх батьківських порад.

— Їдь з Богом, сину, та пиши мені що тижня, як тобі житься.

— А не буде то задорого? — питається син.

— Ні, дитино, пішли мені неоплаченого листа, я його не прийму, та всетаки буду знати, що ти живеш. Одначе й ти назад не приймай того листа, то так лист буде ходити до нас, поки житимемо.

Довгий час.

— Чи можу говорити з босом?

— Прошу ближче!

— А можу зайти до нього?

— Так, як він вийде.

— А коли він вийде?

— За пять літ.

Марійка має вийти за Груцуляка. Це сердить її товаришку Ольгу.

— Знаєш, — каже раз Ольга до Марійки — Груцуляк женяться з тобою лише задля грошей.

— Чому?! — питається обурена Марійка.

— Таж мусить мати якусь причину! Чей же так зовсім без причини не бере собі тебе?!

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(44)

Як гураґан з дощем несподівано налетів, так несподівано він і припинився. Хмари гейби якимсь вибухом відразу розірвалися на шматки й зникли, а на небі знову показалося яскраве сонце. Тарзан та його сопутники вилізли зі своєї захоронки, щоб продовжувати свою дорогу. Та тут Тарзан побачив, що дощ змив усі сліди ніг Ґрідлія й дівчини. Треба було йти далі навмання. Тарзан виліз на велику скелю, щоб звідти розглядіти місцевість довкола.

Тепер уже Тор вів усіх, бо лише він один міг тут орієнтуватися в горах. Він часами видрапувався на такі високі й неприступні скелі, що навіть Тарзан дивувався його зручности лазити по горах. Одного разу вони вилізли на скелю, де було гніздо ціпдара. Вони підкріпилися яйцями цієї птиці-потвори й вже були готові йти далі, як Тор завважив далеко на обрію чорну точку. „Це ціпдар", сказав він, „а нам [illegible] від нього".

„Нас три, то чому ми маємо боятися його?" — сказав Тарзан. „Ти не знаєш сили й зручности ціпдара", відповів Тор. „Ціпдара тяжко вбити й він так довго нападає, поки не впаде мертвий. Він не знає страху й утечі від свого противника". „Чому ти думаєш, що він нападе на нас?" — запитав Тарзан. „Бо він летить у цьому напрямі", відповів Тор. „Нічого, ми ще поміряємося з ним силою й розумом", сказав Тарзан. Тут Тор закричав: „Він повернувся прямо до нас!"

До них уже почав долітати шум, який нагадував журчання потока в камяннім рівчаку. „Він побачив нас!" — закричав у страху Тор. „Хоч би дерево було яке, щоб за нього заховатися!" Тарзан дістав стрілу й приставив її до лука, готуючись випустити її в ціпдара. Тарґаш стискав міцно в руках свій кий, готовий відбиватися до загину. Тор приготовивсь боронитися списою. Величезна потвора-птиця направилася прямо на них, готова [illegible]